

The Abraham Arbesfeld Kollel Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Men

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG

Conflicts in Kedusha & the Sanctity of the Sanctuary

Rabbi Zev Goldberg
ג' אדר תשע"ח • February 18, 2018

1 שמות פרשת תרומה פרק כה

ח) וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם

And they shall make Me a sanctuary and I will dwell in their midst

2 תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כט עמוד א

ואהי להם למקדש מעט, אמר רבי יצחק: אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל

3 תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כו עמוד ב

אמר רב פפי משמיה [דרבא]: מבי כנישתא לבי רבנן - שרי, מבי רבנן לבי כנישתא - אסיר. **ורב פפא** משמיה דרבא מתני איפכא, אמר רב אחא

כוותיה דרב פפי מסתברא, דאמר רבי יהושע בן לוי: בית הכנסת מותר לעשותו בית המדרש, שמע מינה.

4 ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה כ

והמצוה העשרים היא שצונו לבנות **בית עבודה**. בו יהיה ההקרבה והבערת האש תמיד ואליו יהיה ההליכה והעליה לרגל והקבוץ בכל שנה כמו והוא אמרו יתעלה (ר"פ תרומ') ועשו לי מקדש. ולשון ספרי שלש מצות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ למנות להם מלך (מ' קעג) ולבנות להם בית הבחירה ולהכרית זרעו שלעמלק (מ' קפח). הנה התבאר שבנין בית הבחירה מצוה בפני עצמה.

וכבר בארנו (ריש שרש יב) שזה הכלל הוא כולל חלקים ושהמנורה והשלחן והמזבח וזולתם כלם הם מחלקי המקדש והכל ייקרא מקדש וכבר ייחד הציווי בכל חלק וחלק. אמנם אמרו במזבח (ס"פ יתרו) מזבח אדמה תעשה לי, **שייחשב בכתוב הזה שהוא מצוה בפני עצמה** חוץ ממצות מקדש, הענין בו כמו שאספר לך.

5 רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק א

הלכה א

מצות עשה לעשות בית ליי' **מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות**, וחוגגין אליו שלש פעמים בשנה שנאמר ועשו לי מקדש, וכבר נתפרש בתורה משכן שעשה משה רבינו, והיה לפי שעה שנאמר כי לא באתם עד עתה וגו'

6 רמב"ן שמות פרשת תרומה פרק כה

כאשר דבר השם עם ישראל פנים בפנים עשרת הדברות, וצוה אותם על ידי משה קצת מצות שהם כמו אבות למצותיה של תורה, כאשר הנהיגו רבותינו עם הגרים שבאים להתייחד, וישראל קבלו עליהם לעשות כל מה שיצום על ידו של משה, וכרת עמהם ברית על כל זה, מעתה הנה הם לו לעם והוא להם לאלהים כאשר התנה עמהם...

והנה הם קדושים ראויים שיהיה בהם מקדש להשרות שכינתו ביניהם. ולכן צוה תחלה על דבר המשכן שיהיה לו בית בתוכם מקודש לשמו, ושם ידבר עם משה ויצוה את

בני ישראל. והנה עקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון, כמו שאמר (להלן כה כב) ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת, על כן הקדים הארון והכפרת בכאן כי הוא מוקדם במעלה...

וסוד המשכן הוא, שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני שוכן עליו **בנסתר**

7 רמב"ן דברים פרשת עקב פרק י

כי מתחלה נצטווה משה על המשכן וכליו, והיתה המצוה הראשונה ועשו ארון עצי שטים (שמות כה י), **כי היא עיקר הכוונה בכל המשכן** להיות השם יושב הכרובים

8 השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם מצות עשה לג

ולכן אצלי **עשיית הארון והכפרת לשום שם העדות תמנה מצוה בפני עצמה...** והנה מכל מקום היא מצוה מיוחדת בפני עצמה אינה הכשר מצוה אחרת כמנורה והמזבחות והשלחן.

9 שמות פרשת יתרו פרק כ

כא) **מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי וְזִבְחֹתַי עָלָיו אֶת־עֹלֹתֶיךָ וְאֶת־שְׁלֵמֶיךָ אֶת־צֹאנֶךָ וְאֶת־בְּקָרְךָ בְּכָל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכִּיר אֶת־שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבִרְכָתֶיךָ**

10 רש"י שמות פרשת כי תשא פרק לא

אין מוקדם ומאוחר בתורה. מעשה העגל קודם לצווי מלאכת המשכן ימים רבים היה, שהרי בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות, וביום הכפורים נתרצה הקב"ה לישראל, ולמחרת התחילו בנדבת המשכן והוקם באחד בניסן

11 ספורנו שמות פרשת משפטים פרק כד

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם **לא כמו שיעד קודם לכן...** בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך אבל עתה יצטרך לכהנים, וזה בעצמו התבאר באמרו ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך והנה לא נבחר שבט לוי לשרת עד אחר מעשה העגל, כמו שהעיד באמרו בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי לשרתו ולברך בשמו

12 רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק א

הלכה א

מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר **ועבדתם** את ה' אלהיכם, מפי השמועה למדו **שעבודה** זו היא תפלה שנאמר **ולעבדו** בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא **עבודה** שבלב זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפלה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה

13 רשימות שיעורים (רי"ד סולובייצ'יק) מסכת ברכות דף ח עמוד א

רב פפא וריב"ל ס"ל שקדושת בית המדרש למעלה מקדושת בית הכנסת. ויתכן שסברתם כדעת הרמב"ן שעיקר קדושת בית המקדש נובעת מארון הקדש המהווה המקור להשראת השכינה במקדש. ויוצא לפי"ז שעיקר הדבר המקדש את בית המקדש הוא התורה. ולכן בית המדרש דומה לבית המקדש יותר מבית הכנסת, כי קדושת בית המדרש חלה מפני התורה כמו עיקר הקדושה שבבית המקדש

14 נפש החיים שער ד פרק כו

לזאת מאז כל חיותם וקיומם של העולמות כולם. תלוי ועומד רק כפי ענין ורוב עסקנו והגיונינו בה. שאם אנחנו עוסקים בה ומחזיקים ותומכים אותה כראוי בלי רפיון כלל אנו מעוררים מקור שרשה העליון מקור הקדושות והברכות להמשיך ולהריק תוספת ברכה וחיי עולם וקדושה נוראה על כל העולמות...

ואם ח"ו היינו כולנו מניחים ומזניחים אותה מלהתעסק בה מכל וכל. גם העולמות כולם כרגע היו מתבטלים מכל וכל ח"ו. משא"כ בכל המצות ואפילו מצות התפלה. שגם אם היו ח"ו כל ישראל מניחים ועוזבים מלהתפלל לו ית'. לא היו חוזרים העולמות עבור זה לתהו ובהו. ולכן התפלה נקראת בדברי רז"ל חיי שעה. והתורה נק' חיי עולם...

לכן הדין פסוק בש"ס (מגילה כ"ז א') בה"כ מותר לעשותו בה"מ. משום דעלווי קא מעלי ליה לקדושה יותר חמורה. שרק היא הנותנת השפע חיות וקדושה ואור לכל העולמות מטעם שהיא למעלה מכולם

15 שולחן ערוך אורח חיים הלכות בית הכנסת סימן קנג

סעיף א

מותר לעשות מבהכ"נ בית המדרש, אבל לא מבהמ"ד בהכ"נ

16 משנה ברורה סימן קנג

מביהכ"נ ביהמ"ד - הוא מקום המיוחד לתורה וקדושתו גדולה יותר ואפילו אין דרך להתפלל שם כלל

17 פסקי תשובות אורח חיים סימן קנג

ויש הכותבים שדין זה דהשו"ע בזמננו נשתנה, כי בתי מדרשות שלנו שעשויים על תנאי ואוכלין ושותין וישינים בהם לצורך ועושין שם סעודות מצוה וכדו' ומדברים שם אפילו שיחת חולין לצורך (וכמ"ש לעיל סי' קנ"א אות א') ולכן אין לעשות מבית הכנסת בית המדרש, שבית הכנסת מזהרים שלא לדבר ולאכול ולישן וקדושתו ניכרת ביותר

18 Rabbi Joseph Soloveitchik – Public Lecture, March 3, 1979

Why did Hakodosh Boruch Hu do it? Because man basically is a homeless being. No matter how his home is fortified he is exposed to the vicissitudes of life. The animal is also exposed but the animal has no concept of time. Concept of time is a wonderful gift but also the source of endless suffering. To anticipate the future, rain, snow, cold, heat - is very difficult. The purpose of man's home is to shelter him. But until Messianic times such a home has not been built -- a home to afford man total security.

Only one home can give him security; it is G-d's home. "Hashkifo Mim'on Kodshecho Min Hashamayim" (Devarim, chapter 26, line 15). "Look down from Your holy habitation from heaven." G-d is greater than the universe. Thus, the only home where man can find security is G-d. Thus, when G-d told Moshe to build a "Mishkan" it is a home not for G-d but for man. Man who feels G-d, is close to Him.